

«MONSTERSOMMER»

Sist sommers store «snakkis» var de såkalte «monstermastene» i Hardanger for å sikre strømforsyningen til bergensområdet. Denne artikkelen er skrevet på ettersommeren da debatten var på sitt «heteste», men grunnet plasshensyn, er den blitt utsatt og når det først skjedde, er «timingene» bra, nå når ekspertutvalgene har lagt fram sine konklusjoner.

Undertegnede har etter beste evne forsøkt å konkludere, og har etter å ha lest alt jeg har kommet over om saken, falt ned på at det beste alternativet er å gå for at byggingen av de såkalte «monstermastene» startes opp og gjennomføres så snart som praktisk mulig og vil forsøke å underbygge standpunktet mitt i denne artikkelen.

Forts. side 4 ►►

Foto: www.shutterstock.com

VIL FAST ANSATTE BLI UTKONKURRERT?

►► TEKST: STEIN BRUSE HOFSTEDT

Verden vil nok fortone seg litt forskjellig i forhold til hvilke bransjer man er tilknyttet, men i mange bransjer er faste ansatte i ferd med å bli utkonkurrert av arbeidsinnvandring og utleiefirma (vikarbyråer).

Vi husker tilbake på 80-tallet, da forskjellige typer ansettelser knyttet til prosjekt, avgrenset i tid, innen deler bygningsbransjen økte betydelig, både i produksjonsbedrifter og utleiefirma. Vi snakket med folk som var prosjektansatte i et firma og videre utleid til oppdrag gjennom opptil 4 andre bedrifter. Med andre ord, de måtte fø på opptil 5 arbeidsgivere, og lønnsnivået var derfor betraktelig lavere enn det de ansatte hos oppdragsbedriften, og som de jobbet sammen med, hadde. Heldigvis fikk vi en presisering / innstramning i regelverket på begynnelsen av 90-tallet, som endret dette.

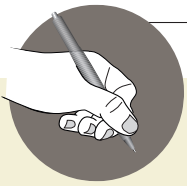
Nå er vi på vei inn i en tilsvarende situasjon, med flere innleide på prosjektansettelser (i strid med loven) og færre fast

ansatte. Også denne gang er det et lavere lønnsnivå og lavere kostnader for bedriftene som er bakgrunnen for denne «utviklingen». Denne gangen er fenomenet forsterket av at arbeidsinnvandringen i liten grad kommer fra de andre skandinaviske landene, men heller fra Polen og andre tidligere østeuropeiske land, hvor lønnsnivået er vesentlig lavere og arbeidsledigheten vesentlig høyere. Den gang var vikarbyråenes arbeidsfelt stort sett begrenset til merkantilt personell og utleien i bygningsbransjen skulle foregå mellom registrerte produksjonsbedrifter. I dag har vikarbyråene tilgang til alle markeder, også bygningsbransjen.

Som på 80-tallet har vi i dag et meget stramt marked i bygningsbransjen (til tross for finanskrisen) og behovet for kvalifisert arbeidskraft er stadig økende. Som på 80-tallet er det nå et stadig økende antall bedrifter som kun tilbyr arbeidskraft, og seriøsiteten er sterkt varierende (mange er kun i markedet for en periode og skummer fløten). Utfordringen er at en stadig større andel av arbeidskraften innenfor bygningsbransjen er prosjekt-

Forts. side 3 ►►

Returadresse: Unionen Fagforening, Håkonsgate 3, 5015 Bergen

LEDER

REKRUTTERINGSANSVAR

Selv om vi er godt i gang med det nye året vil jeg ta steget tilbake i 2010 og min forrige leder. Der uttrykte jeg min skepsis til hvordan arbeidslivet ville bli dersom man ikke klarte å rekruttere norske fagarbeidere. Noe som vil svekke hele bransjen, også lederne. Dette hang sammen med at dagens håndverkere er i ypperste elite. I samspill med ledelsen finner arbeiderne frem til produktive forbedringer og helsebringende måter å jobbe på. En gevinst som gjelder den enkelte arbeider, bedriftens økonomi, men også hele samfunnet. For et systematisk og godt arbeid vil bidra til å holde sykefraværet nede.

Men det jeg vil fokusere på er ansvarsfordelingen når det gjelder rekruttering. Det er hele tiden fokus på skole og rådgiverne. Samt at mange har gitt ansvaret til opplæringskontoret. Skolen er en viktig arena, men ikke den viktigste. Bedriftene er den viktigste. Det er bedriftene sin jobb å gjøre seg «sexy» nok for ungdommen. En jobb som i mange tilfeller ikke blir tatt på alvor. For det er hva ungdommen gjør i bedriftene de husker. Og hvordan bedriftene fremstår i media, ikke hva rådgiveren sa.

Dersom en ungdom er utplassert sammen med ett forskningslag og det eneste han får gjøre er å koste og skrape vegger er det klart at bedriften har sviktet. Hva av det interessante med faget har den ungdommen fått ta del i? Ingenting! Man viser bare at man ikke bryr seg om ungdommen.

Slik mange oppfatter bransjen nå er det kun ingeniørene man trenger og er opptatt i å rekruttere. Noe som gjenspeiles også i media. For i forrige måned hadde BT flere oppslag de der belyste mangelen på ingeniører. Noe vi er helt enig i, men vi må ikke glemme arbeiderne. Det er klart at dersom bedriftene hadde gått ut på lik linje og sagt at ungdom som ville bli vanlig arbeider skulle få betalt skolegang er jeg sikker på at mange ville takket ja.

Men dersom ikke bransjen samler seg snart og viser helt tydelig til ungdommen at de er ønsket i bransjen er jeg stygt redd for stempelet vi som bransje får på oss. Da vil det heller ikke være noe status å være bygningsingeniør!

MADS WIIK KLEVEN

UTGIVER: Unionen Fagforening
ANSVARLIG REDAKTØR: Mads Wiik Kleven
I REDAKSJONEN: Stein Bruse Hofstedt,
Roger Johansen, Arne Jæger,
Kjetil Dahle, Johnny Helland,
Harry Eide, Frode Skagen,

E-POST: unionen@unionen.no
GRAFISK PRODUKSJON: Bodoni

ALLMENNGJØRING FORVITRER?

► TEKST: ARNE JÆGER

Vi har tidligere i Unionsnytt beskrevet allmenngjøring. Dette gjelder spesielt for Fellesoverenskomsten for Byggfag. Årlig så gjennomgår denne revisjon i forbindelse med revisjon av tariffavtalen. I 2010 så skulle det vise seg at det var vanskeligere å vurdere dette enn året før. Det måtte sannsynliggjøres at behovet for en forskriftsfestet minstelønn var fremdeles til stedet. Altså at det fremdeles var folk som ble underbetalt og trengte beskyttelse av lovverket. Nemnden som avgjør dette gikk flere runder med dem overenskomstene som var allmenngjort.

Resultatet falt 20. desember. Da ble det bestemt at allmenngjøring av fellesoverenskomsten for byggfag skulle videreføres over hele landet. Det betyr også de petrokjemiske anleggene slik som Mongstad, Kårstø oa. Det var en liten endring i vilkårene. Overtidsbestemmelsene fra FOB'en skulle ikke videreføres. Det vil si at det lovens 40% som skal nå legges til grunn ved overtid for bedrifter som ikke har tariffavtale.

Det finnes derimot andre overenskomster som ikke ble videreført. Elektrofagenes overenskomst som tidligere var allmenngjort på byggeplasser i Oslo og på petrokjemiske anlegg ble ikke videreført. Det vil si at arbeidere som jobber under disse fagene ikke har noe annen beskyttelse enn lovens tekst ved arbeid på mongstad, kårstø osv.

Allmenngjøring har vært et viktig tiltak for å lage en bunn, et minstevilkår av krav til arbeidsgivere, i kampen mot sosial dumping. Lønn er privatrettslig og kun regulert av kontraktvilkårene. Loven sier kun at man skal ha betalt, ikke hvor mye. Det har derfor vært viktig i byggfagene å kunne kreve en minstelønn etter allmenngjøringsforskriften. Dette verktøyet mister elektrofagene nå på de store petrokjemiske anleggene. For byggfagene etter FOB'en vil vi fremdeles ha muligheten.

Kun når alle betaler en anstendig lønn, i hvert fall minstelønn, vil allmenngjøringsverktøyet ha spilt sin rolle. Vi må derfor kartlegge så godt det lar seg gjøre de useriøse arbeidsgiverne som er, slik at vi har ammunisjon når allmenngjøringen skal opp til vurdering igjen.

ÅRSMØTE

Unionen Fagforening avholder årsmøte 2011
torsdag 10. mars kl. 16.00 i Folkets Hus.

Saksliste:

1. Åpning	5. Innkomne forslag
2. Konstituering	6. Budsjett 2011
3. Årsberetning 2010	7. Valg
4. Årsregnskap 2010	8. Avslutning

Forslag til årsmøtet må være foreningen i hende senest 17. februar

SOSIALE MEDIER:

Unionen Fagforening er på:

Nett: www.unionen.no

Facebook: Søk på Unionen Fagforening

Twitter: www.twitter.com/unionen747

FORTS. FRA SIDE 1

VIL FAST ANSATTE BLI UTKONKURRERT?

ansatt i disse bedriftene med vesentlig dårligere lønns- og arbeidsvilkår. Produksjonsbedriftene blir lokket av lavere kostnader og mindre ansvar ovenfor arbeidskraften. Vi går inn i en ond sirkel der alle blir tapere, også samfunnet. Hvem vil ta på seg ansvaret for fagopplæring i en slik situasjon? På slutten av 80-tallet gikk vi til det skritt å advare ungdom å søke til bransjen. Nå er vi snart der igjen.

Hvis ikke noen setter foten ned for denne utviklingen, vil den bare fortsette, og i ytterste konsekvens ender vi opp med at produksjonsbedriftene kun beholder byggeplassledelse og annet kjernepersonell som fast ansatte, og leier inn hele produksjonsmannskapet.

Unionen Fagforening har i alle år motarbeidet en slik utvikling. Heldigvis fikk vi ei regjering som forsto utfordringen på 90-tallet, og gjorde noe med det. Nå er utfordringen her på nytt, noe mer komplisert denne gang (bl.a. flere EU-direktiv å ta hensyn til), og jobben vår blir å overbevise politikerne på nytt. Samtidig må

Foto: www.shutterstock.com

de tillitsvalgte i produksjonsbedriftene benytte Hovedavtalen og gjeldende lovverk til å få bedriften til å ansette fremfor å leie inn arbeids-

kraft. Ellers risikerer man selv å bli erstattet av innleid personell, på et gitt tidspunkt. Og i ytterste konsekvens faller den norske modellen.

TRØBBEL FOR TILLITSVALGTE I BEERENBERG CORP. AS

► TEKST: MADIS WIIK KLEVEN

Vi har i tidligere utgaver av Unionen skrevet om nyvalg av klubb og diverse problemer i Beerenberg Corp. Nå er den nye klubben i arbeid, men ikke uten kamp. Helt fra dag en har man måtte krangle med bedriften, om alt. Det er ingen tvil om at bedriften ikke ønsker et godt samarbeid med klubben. Men det er en holdning vi håper snur når bedriften ser viktigheten av å ha orden i papirene og dermed overstyrer enkeltpersoner i administrasjonen.

Men for å få det til må vi informere alle oppdragsgivere om mangler avtaler og andre saker. Alle medlemmer må stå sammen og kontakte klubblleder, Andre Simonsen, med en gang dere har en problemstilling. Da vil man dokumentere at det er behov for en tillitsvalgt på heltid. Videre vil det forhåpentligvis ha en oppstrammende effekt å måtte sitte seg ned å diskutere alle sakene med klubben. Og i neste omgang i NHO dersom partene på bedriften ikke blir enig.

Det er noen hovedproblemer i dag. Det ene er at bedriften ikke ønsker å ha en tillitsvalgt på heltid, samt den personene skal ikke være

tilgjengelig på Kokstad. Men de ønsker å ha en kontaktperson som kan signere avtaler i nærheten, men ikke klubblleder. Ett godt eksempel på at de motsier seg selv i sin argumentasjon. Siden det er klubblleder som skal signere så må bedriften være tidlig ute med å avtale møte. Ellers kan man fort ende i en situasjon der de ikke får signert de papirene de ønsker på riktig tidspunkt.

Vi kan ikke ramse opp alle problemene i

bedriften her. Det ville tatt for stor plass. Men vi vil igjen komme med en oppfordring. **Ta kontakt med klubben med en gang du har en sak med bedriften.** Ikke vent på noe, send den videre! Dersom dere alle gir melding til Andre Simonsen, eller andre i klubbstyret med en gang det skjer noe som ikke er riktig kan de ta tak i det. Jo flere saker klubben får inn, jo bedre. Får HR avdelingen styre Beerenberg blir det ingen kjekk arbeidsplass. **Ta din del av ansvaret!**

AKKURAT NÅ

FORTS. FRA SIDE 1

INGENTING NYTT UNDER MASTENE

► TEKST: ROGER JOHANSEN • FOTO: KJETIL DAHLE

Etter vedvarende høylydte rop om sjøkabel, satte Olje- og energidepartementet i august ned fire utvalg som skulle foreta en uavhengig vurdering av alternative løsninger med sjøkabel i stedet for luftspenn over Hardangerfjorden.

«MONSTERUTVALG»

NR. 1: STABILITET OG SKREDFARE

Et av utvalgene skulle vurdere tekniske, økonomiske, miljømessige og andre relevante forhold som følge av å velge sjøkabelalternativet.

Utvalget ble ledet av en professor ved den Kungliga Tekniska Høgskolan i Stockholm, og konkluderer med at det er fullt mulig å legge en sjøkabel fra Simadal til Kvam, men at flere områder byr på store utfordringer og krever ytterligere undersøkelser om stabilitet og skredfare.

Etter at utvalget har vurdert fire sjøkabelalternativ har det kommet fram til at det billigste vil koste 4,5 milliarder. Det dyreste 5,6. Altså en investeringskostnad fire til fem ganger høyere enn luftspenn og en høyere pris enn det Statnett har operert med. Statnett sitt anslag var 4 milliarder.

«MONSTERUTVALG»

NR. 2: DYRT OG DÅRLIG

Utvalg nr. 2, skulle vurdere virkningene for kraftsystemet hvis sjøkabelalternativet blir valgt.

Dette utvalget ble og ledet av en professor ved den samme skolen i Stockholm. I tillegg er han direktør for kraftlaboratoriet i Sveits.

Utvalget konkluderer med at dagens driftssikkerhet i BKK-området oppfyller ikke kra-

vene som normalt stilles i Europa, og støtter Statsnett sin beregning av 50 prosent risiko for et større strømvbrudd i bergensområdet.

Begge alternativene gir like stor drifts- og forsikringsikkerhet, men sjøkabel blir dyrere og vil ta noe lengre tid å bygge ut.

«MONSTERUTVALG»

NR. 3: MELLOM FIRE OG 10 ÅR

Det tredje utvalget skulle ta for seg konsekvensene for strømforsyningen til bergensområdet av at en eventuell sjøkabel vil ta lengre tid å bygge enn luftspenn.

Dette utvalget ble ledet av en professor ved University of Reykjavik og utvalgets konklusjon er at det vil ta mellom fire og ti år fra vedtak blir fattet, til sjøkabelen kan kobles på kraftnettet. Syv år regnes av utvalget som en realistisk framdriftsperiode.

Utvalget mener og at forsyningsikkerheten i BKK-området sannsynligvis vil være akseptabel fram mot 2020, men det forutsetter utbygging av kraftlinjen fra Modalen via Mongstad til Kollsnes innen 2016 og at gasskraftverket på Mongstad tas i bruk. Her har ordførerne i nordhordlands-regionen gått sammen og krever kabling.

«MONSTERUTVALG»

4: EGGET PRISOMRÅDE

Professor ved Høgskolen i Molde, ledet utvalg nr. 4 som skulle utrede de samfunnsøkonomiske virkningene av å velge sjøkabel.

Begge alternativene har like høy forsyningsikkerhet, men sjøkabel vil koste 3,4 milliarder mer enn luftspenn er konklusjonen fra utvalg nr. 4.

Utvalget mener og at velger man sjøkabel i Hardanger, vil det bety at det vil bli krav om kabling på flere steder i Norge. Noe som vil gi en merkostnad på 30 milliarder og gi en økning i strømrregningen på 2,7 prosent – eller ca 350 kroner i året for en gjennomsnittshustand.

Det anbefales og at BKK-området blir et eget prisområde så fort som mulig. Noe som etter all sannsynlighet vil føre til større svingninger i strømprisen.

Utvalgene sier og at det er forbrukerne som må betale og et dyrere alternativ vil bety høyere nettleie for strømkundene.

SKREMMEBILDE

Hva er det egentlig som har skapt det voldsomme engasjementet og sinne mot de såkalte «monstermastene». Er det begrunnet i faktaopplysninger. Er det uvitenhet og syensing, eller i verste fall bevisst desinformasjon for å sverte Regjeringen Stoltenberg.

Hvorfor all denne støyen når det ALLEREDE GÅR KRAFTLINJE OVER HARDANGERFJORDEN. Betyr det at Hardangerfjorden allerede ER rasert? At turistene allerede har rømt hals over hodet? Er et område som er «unikt i verdenssammenheng» totalt vandalisert? Alt tyder på at det IKKE er slik. Turister reiser i tusentall til Hardanger, selv om det allerede går kraftlinjer over fjorden.

Motstanderne av disse linjene har klart å male opp et skremmebilde av disse linjene. De har også klart å mane frem en forestilling av at det finnes så mange andre – og bedre alternativer som kunne vært valgt, men som har blitt droppet.

Og da er vi ved kjernen av det skremmebildet som aksjonistene har klart å skape, og lett-vintløsningene som fremstilles som mye bedre enn den valgte løsningen.

«USYNLIGE» MASTER

For det første er mange av mastene for det planlagte strekket mellom Sima og Samnanger faktisk LAVERE enn andre høyspentmaster. De høyeste blir inntil 45 meter, men andre blir vesentlig lavere – ned mot 25 meter. Kun ti av mastene er over 40 meter høye, hundrevis er vesentlig lavere.

For det andre, skal mastene overhodet ikke stå i fjordlandskapet. De vil heller ikke bli synlige hvis man befinner seg på fjorden. Og selve kraftlinjene skal gå i et luftstrekk mange hundre meter opp i luften (i Granvinsfjorden går linjen 350 meter over fjorden), i Fykkesund går den nesten 1 000 meter opp i luften).

Bildetekst kommer her

BAKGRUNN:

I fjor vinter var det på nære nippet at Bergen fikk en ufrivillig utkobling av strømmen. Grunnen er at det går for lite strøm inn til Bergensområdet i forhold til hva som forbrukes. Næringsbygg og industri, sykehus, boliger, fritidsboliger og hytter, 375 000 innbyggere, hvorav over en kvart million i Bergen – alt dette krever strøm, og med en forventet befolkningsvekst i re-

gionen på mellom 50 – 70 000 innbyggere innen 2025, ja kanskje mer, er det et sterkt behov for mer kraft til området. Bare i fjor hadde Bergen en befolkningsvekst på hele 4.200 personer og ikke langt fra det samme i omegnskommunene. Noe som er langt høyere enn prognosene på forhånd sa, og dermed med på å forverre kraftkrisen ytterligere.

Kraftlinjenes diameter på 10 cm gjør at du skal ha ekstremt god kikkert for i det hele tatt være i stand til å se dem – og de skal attpåtil maskeres og polstres på en måte som gjør at så lite lys som mulig reflekteres fra dem.

Faktum er at fjordlandskapet ikke vil påvirkes i det hele tatt av verken linjer eller master.

Å kalle dette for «monstermaster» vitner om at man ikke har saklige argumenter som er gode nok, og derfor i stedet konstruerer opp skrekk-ladete begreper. Og det om master som ingen vil se, og kraftlinjer man må ha sterk kikkert for i det hele tatt å skimte. I denne debatten har de så langt hatt hellet med seg.

SYNLIGE KABLER OG BRO

Det motstanderne av mastene vil ha er jo en sjøkabel. For å få til sjøkabel må linjene for det første trekkes helt ned til fjorden. DA BLIR DE SYNLIGE, både linjene og mastene som fører linjene ned til vannet. Og vi får klare kraftgater som klare sår ned til fjorden. Og der linjene skal gå over fra å være luftstrekke til sjøkabel må det bygges massive muffestasjoner. Betongklosser som dekker et areal tilsvarende to fotballbaner og som selvsagt er massivt synlige for alle turister og fastboende.

Skal vi bruke og tid og penger på å lage en løsning som ikke er bedre for fjordlandskapet, og som gir en dårligere forsyningssikkerhet for innbyggere, sykehus, industri og næringsliv i Bergensområdet?

Men prisen og det langt verre inngrepet i fjordlandskapet, er underordnet et annet hensyn. For langt viktigere er det at en sjøkabel IKKE vil gi den forsyningssikkerheten for strøm til Bergen som kraftlinjer gir.

«Og det kan fint gjøres med sjøkabel» hevder mast-motstanderne. «For det gjør vi jo over Nordsjøen til Nederland», kan de finne på å legge til.

Nordsjøen er et av verdens grunneneste havområder. Over hele Doggerbank er det umulig å finne et eneste sted hvor havdypet er mer enn 40 meter. Litt vest for Nord-Jylland ligger Lille og Store Fiskerbank. Der er det dypere. Faktisk mellom 50 og 60 meter.

Mens i Hardangerfjorden er det 850 meter dypt!

Reparasjonsarbeid på en kabel nede på 850 meters dyp er noe helt annet enn en kabel som knapt plasker i vannet...?

Selv da kablet mellom Norge og Nederland skulle repareres, var kablet uten strøm i 3 måneder! En kabel som går over Oslofjorden – den såkalte Oslofjord-kablet – var uten strøm i 18 måneder. Og den går ned til om lag 350 meters dyp.

Ethvert avbrudd i strømforsyningen til Bergen er en potensiell krise. Og med utsikter til å vente i uker, måneder og kanskje år for å utbedre feil på en sjøkabel i Hardanger, er dette et hasardiøst sjansespill som storsamfunnet bør si nei til.

Et annet og mye mer synlig byggverk i naturen enn den omstridte kraftlinjen, Sima - Samnanger, er Hardangerbroen. På www.hardangerbrua.no kan du lese om det som snart blir Norges største hengebro. Den bygges kun få kilometer fra traseen der kraftlinjene er tenkt å gå. Den vil ha brotårn som er – hold deg fast – 201,5 meter høye og en total lengde på 1380 meter!

Og denne broen finner du knapt noen i hele Hardanger som er mot.

DYR GASSKRAFT OG BILLIG KJERNEKRAFT

Det er jo og de som har foreslått gasskraft og kjernekraft som et alternativ og mener det er både bedre og billigere. Ønsker du det? Jeg gjør det ikke.

Kjernekraft er ikke ønskelig av flere årsaker.

Det vil koste mye å bygge gasskraft, kilowattprisen blir mye høyere enn på vannkraft

ten. Mener de som foreslår dette, at forbrukerne i Midt-Norge og Hordaland skal ha høyere pris, eller skal alle strømobonentene i Norge betale? Staten kan ikke subsidiere kraften, det forbyr ESA.

BEDRE BRUK AV PENGER

Det er beregnet at norsk industri vil få en regning på 30 milliarder kroner, hvis sjøkabel velges som alternativ. Det kan få alvorlige konsekvenser for arbeidsplassene og er etter mitt syn, umulig å forsvare.

For ordens skyld: Luftstrekke er beregnet til om lag 900 millioner kroner. Sjøkabel til mellom 4,5–5,6 milliarder.

Altså 3,6–4,7 milliarder kroner MER for en sjøkabel som gir DÅRLIGERE løsning for fjordlandskapet.

FIRE ÅR ER NOK

I hele 4 år var det foretatt utredninger, før rabalderet startet i fjor sommer.

Rikspolitikere som forsøkte å score poenger på at «nå må noen andre få si noe, ikke bare regjeringens folk» var mer å anse som riksklovnere enn som rikspolitikere. F. eks. var det konsulentfirmaet Asplan Viak som hadde laget fagrappporten om landskap. Faktum er at det var lagt ned et grundig og seriøst arbeid med kraftlinjene i mange år.

Det siste utspillet fra mastemotstanderne, etter å ha krevd og fått gjennomslag for at det ble nedsatt fire uavhengige utvalg, er at de nå også forkaster sjøkabelalternativet, samt at de selv setter ned et femte utvalg. Noe som blir støttet av Høyre og Fremskrittpartiet som vil ha enda flere utredninger. Utsettelse, betyr at bergens-regionen blir et eget prisområde og setter hundrevis av arbeidsplasser i regionen i fare ved at kraftprisene i dette området vil kunne nå uante høyder.

Å droppe kraftlinjer og – master gjennom Hardanger. Så selvdestruktive er det bare ikke lov å være.

Kilder: Artikler og leserinnlegg i VG, Aftenposten, Klassekampen, Bergens Tidende og Bergensavisen, og ikke minst, blogg av Bjørn Jarle Røberg-Larsen.

Landets regjering har et ansvar for å sørge for en best mulig forvaltning av fellesskapets penger og en tryggest mulig leveranse av strøm til Bergen og de omkringliggende områder. Regjeringen har tatt det ansvaret i motsetning til våre kommune- og fylkespolitikere fra Fremskrittspartiet, Høyre og KrF som sammen med stortingspolitikere fra de samme partiene, pluss Venstre, som spiller hasard med strømforsyningen til Bergen. Jeg vil henstille til medlemmene av Unionen og leserne av bladet, at dere legger dere dette på minnet, når det skal stemmes ved årets kommune og fylkestingsvalg 12. september.

HELSE MILJØ OG SIKKERHET I ÅRET SOM HAR GÅTT

► TEKST: HARRY EIDE, REGIONALT VERNEOMBUD

Vi har gått over til nytt år og skriver februar 2011.

HVORDAN VAR ÅRET SOM GIKK FOR DEG ?

Har du hatt en trygg og god arbeidsplass i 2010 der både sikring av arbeidsplassen og rigging av brakker med wc, vaskemulighet og god spiseplass var på plass.

Fikk du gjennomslag for at du skal ha riktig personlig verneutstyr og ble nødvendige sikringstiltak satt i gang uten at du måtte purre på det. Ble du berømmet for at du gav beskjed om manglende sikringer. Fikk verneombudet den riktige opplæringen gjennom 40 timers verneombudskurs for byggfagene og ble opplæringen gitt i henhold til rammeavtalen om grunnopplæring i verne- og miljøarbeid for byggfag som står i Fellesoverenskomsten for byggfag under bilag 11 s 123?

Har virksomheten internkontroll (IK) og har verneombudene deltatt i innføringen av IK. Kjenner alle i virksomheten Internkontrollen som virksomheten har. Foretar virksomheten sikker-jobb-analyse av farlig arbeid. Gis det tilstrekkelig med ros? Det er slik god HMS skal være..

SIKKER JOBBANALYSE (SJA)

I året som har gått har jeg i større grad kommet på plasser der det er foretatt sikker jobb-analyse (SJA). Det å foreta en SJA er en god metode for å øke sikkerheten og vurdere risikoen

før man skal til med en ny jobb på et nytt sted eller område. De som har ansvaret for at det foretas en SJA er alle som skal utføre arbeidet (bas, medarbeider, arbeidsleder etc.)

EN SIKKER JOBBANALYSE BESTÅR I Å VURDERE:

- Hvilke risikomomenter som jobben kan medføre?
- Hva slags kompetanse kreves?
- Hvilket opplæringsbehov som eventuelt oppstår?
- Hva slags utstyr som skal brukes?
- Hva slags verneutstyr dere har behov for?
- Hvilke kollektive sikringstiltak (stillaser og rekkverk etc.) er det behov for?
- Hva befinner det seg rundt arbeidsstedet (kraner, maskiner, el.ledninger, gass, brannfarlige ting og andre arbeidere)?
- Skal det brukes helsefarlige stoffer og hvilke?
- Hvilke behov er det for varsling til andre, avsperring, skilting?
- Har vi nødvendige tillatelser, sertifikater og dokumentert opplæring?

Det viktigste med en sikker jobb-analyse er at den ikke skal fjerne sikkerheten eller gjøre arbeidsplassene mer utrygge, en SJA skal styrke sikringen av arbeidsplassene. Jeg understreker dette fordi jeg ved flere anledninger har fått bekreftet at det er foretatt sikker jobb-analyse for å fjerne sikkerheten.

Når det står i sikker jobb-analysen at ved dette takarbeidet er det intet behov for sikring, er det noen som ikke har forstått eller latt være å vurdere faren ved arbeidet. Slikt skal ikke godtas her må det gripes inn.

KURS

Tilslutt minner jeg om at det i år er planlagt to 40 timers verneombudskurs i Bergen. Det første Vårens kurs går i tiden 14–16. mars og 4–5. april med søknadsfrist 21. februar 2011. Høstens kurs går i tiden 14–16. november og 8–9. desember med søknadsfrist medio oktober 2011. Prisen på kursene er kr. 4500,- pr deltaker inklusiv materiell, lunsj, kaffe etc. (bedriften skal betale).

Så ønsker jeg dere et trygt og godt HMS år.

Harry Eide

Regionalt verneombud bygg
Harry.eide@fellesforbundet.no
901 09 661

LOfavør

SpareBank
SR-BANK

Medlemmene i Fellesforbundet har en del forsikringer gjennom sitt medlemskap.

Men det er også LO favør fordeler for deg som bankkunde i SpareBank1 SR-Bank. Vi har egne LO Ansvarlige rådgivere på hvert kontor.

BRUKSKONTOEN ALLTID LO:

- Årspris for Visa-kort – kr. 0,-
- Betaling via nettet – kr. 0,-
- Uttak i SpareBank1 sine Minibaker – kr. 0,-

Sparekontoen LO Kapitalkonto gir gode betingelser på innskudd fra første krone.

- Som bankkunde får du 5% ekstra rabatt om du samler forsikringene i SpareBank1
- LO medlemmer får kr. 1.500 i rabatt ved etablering av lån som ny kunde

- LO medlemmer får kr. 2.500 i rabatt hos
- Megler1 ved salg av bolig
- LO medlemmer har egne betingelser på billån gjennom SR-Finans

Vil du vite mer om LOfavør – forsikring og bank – ta kontakt med oss.

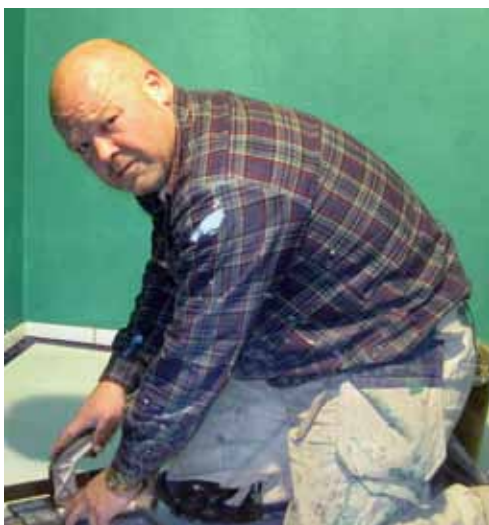
SPAREBANK1 SR-BANK – TLF. 02002 | Mandag – fredag kl. 08.00 – 21.00 | Lørdag kl. 09.00 – 16.00

Du finner produktark og vilkår på www.lofavor.no.

BYGGEPLASSBESØK:

► TEKST OG FOTO: KJETIL DAHLE

Unionens utsendte tok turen ut til SAS radisson Bryggen hvor det forgår en omfattende ombygging. Her skal det bl.a. bygges om 250 eksisterende hotellrom og i den gamle administrasjonsfløyen bygges det 80 nye hotellrom, med ny konge sal og resepsjonsområde. Arbeidet vil pågå i ca. 2,5 år.

Kjell Kleivedalen

I det gamle bassengområdet er det laget til garderobes og spiserom for arbeiderne. For ti-

den pågår arbeidet i flere etasjer og det er 7 faggrupper inne. På en så stor byggeplass kreves det en god planlegging og logistikk samt gode HMS rutiner.

I korridoren i 4 etg. treffer vi på Arne Nilsen som er ansatt hos hovedentreprenøren Brødrene Ulveseth. Han rydder og holder orden slik at forholdene ligger godt til rette for de andre håndverkerne. De må ikke komme her og klage på at det er uryddig, sier han med ett bredt smil. Jeg har vært kranfører i over 40 år og går av med AFP i slutten av april. Det ser jeg fram til, da reiser jeg på hytten min på Seim i stedet for å reise på jobb.

Inne på et bad ligger murerbas hos Brødrene Ulveseth, Kjell Kleivedalen, på gulvet og sikter inn flisene som avslutter veggen. Han er godt fornøyd med tilretteleggingen og forholdene så langt. Murerne jobber akkord og er avhengig av tilkomst. Vi får ca. 20 bad tildelt samtidig og nå er vi 6 murere i produksjon. Vi må ha flere senere og utsiktene til å få en god fortjeneste er nå tilstede. Det har vært litt problemer med forandringer osv som vi håper å slippe i framover sier han.

I 5. etg. treffer vi på rørleggere og elektrikere, samt en enslig maler. Jeg er her alene i dag sier Trond Steene hos O. Paulsen & Co AS. Basen er på ferie og jeg venter på flere malere. Det har vært en del problemer her oppe i forhold

Arne Nilsen

til akkordarbeid med forandringer og lignende, men vi håper det skal kunne gå bra å ta resten av bygget på akkord.

Det er et godt forhold mellom faggruppene hvor det tas hensyn til hverandre og alle får god tilkomst til det arbeidet de skal utføre. Det er slik arbeidsforholdene skal være, når bygningsarbeidernes lønnsystem er akkord. Måtte det bare fortsette på denne og alle andre byggeplasser.

KURS

Lokale kurs 2011:

(SØKNADSRIST SENEST 3 UKER FØR KURSSTART)

Betong/maler/tak/mur (tariff)	11. – 13. mars	Brakanes Hotell, Ulvik
Ny som tillitsvalgt (Tillitsvalgt 1)	25. – 27. mars	Park Hotell, Voss
Ansattvalgte i bedriftsstyret	6. – 8. mai	Solstrand Hotell, Os
Tillitsvalgt 2	27. – 29. mai	Brakanes Hotell, Ulvik
Ny som tillitsvalgt (Tillitsvalgt 1)	2. – 4. september	Brakanes Hotell, Ulvik
Grunnleggende arbeidsrett	5. – 6. september	Bjørnefjorden Hotell, Os
Tillitsvalgt 2	21. – 23. oktober	Solstrand Hotell, Os
Ungdomskurs	21. – 23. oktober	Quality Hotel Edvard Grieg
Verneombudsrollen og HMS	28. – 30. oktober	Bjørnefjorden Gjestetun, Os
Betong/maler/tak/mur (tariff)	4. – 6. November	Park Hotell, Voss
Tillitsvalgt 3	25. – 27. November	Park Hotell, Voss

AKTUELT

KONFERANSE OM KONTROLL, OVERVÅKNING OG PERSONVERN I ARBEIDSLIVET.

▶ TEKST: MADS WIIK KLEVEN

Mandag 14. februar arrangerte Unionen Fagforening, Tømrernes Fagforening og Rørleggersvennernes Forening miniseminar om kontroll, overvåkning og personvern i arbeidslivet.

Tilstede var mellom 50 og 60 tillitsvalgte, samt noen fra bedriftene. Innledere var Marianne Svendsli fra LO, Siri Berg fra BNL og Mari Nedberg fra Datatilsynet.

AKTUELT LOVERK:

- Arbeidsmiljøloven.
- Personopplysningsloven og tilhørende forskrift.
- Hovedavtalens § 9-13 og tilleggsavtale V.
- Noen tariffavtaler.

De tre innlederne hadde først 20 min hver til innlegg før man fortsatte med paneldebatt etter pausen. En debatt som viste at man for det første har stor skepsis til arbeidsgivers behov / baktanker med å innføre slike systemer. Men også at det er behov for en gjennomgang av de skattemessige forholdene rundt firmabil.

Det er ikke tvil om at LO og BNL hadde forskjellig syn på saken.

Mens LO var skeptisk og mente det var svakheter med lovverket og reglene var BNL av den helt motsatte oppfatningen. De mente at vi har et gjennomregulert system i dag. Men begge parter var enig om at det i noen tilfeller kunne være hensiktsmessig med slike systemer. For eksempel kameraovervåkning i buss, taxi, bank m.m. De to innlederne var også spent på hvordan Arbeidstilsynet sin påleggskompetans ville bli utøvet. En rolle Arbeidstilsynet fikk fra 1.1.11.

Datatilsynet holdt seg nøytral i diskusjonen om det er positivt eller negativt med slike systemer. De var opptatt av å formidle viktigheten av å skrive avtale på forhånd som regulerte bruk og hvordan systemet skulle brukes. (se hovedpunkter i faktaboks)

OPPSUMMERING DATATILSYNET:

- I hvilke situasjon utleveres opplysninger og til hvem?
- Hva skal systemet brukes til?
- Lage retningslinjer som er tilgjengelig for alle.
- Evaluering av ordningen.
- Internkontroll
- Bruk Datatilsynets veileder.
- Lag prosedyrer for innsyn.

Som arrangør synes vi det var et bra seminar og det var tydelig ett tema som engasjerer. Vi vil komme tilbake til et nytt møte om skatt. Avslutningsvis vil vi oppfordre alle til å sjekke, blir du overvåket på din arbeidsplass? Er avtaler og prosedyrer på plass?

INFORMACJE PO POLSKU! POLSK SPALTE

WYBORY 2011

Jesienią w gminie (kommune) Bergen i Hordaland Fylket (województwie) odbędą się wybory samorządowe na następne 4 lata. Jest tak, że gmina jest odpowiedzialna za wiele usług społecznych zaadresowanych do nas, pracobiorców. Są to takie usługi, jak przedszkola, domy starców, szkoły i inne. Wybory będą miały również konsekwencje dla infrastruktury, lokalnej polityki gospodarczej i transportu.

Krótko mówiąc, jesienne wybory będą miały duże znaczenie dla obywateli oraz użytkowników usług świadczonych przez gminę (kommune) i województwo (fylkeskommune).

Przez ostatnie 8 lat Bergen było rządzone przez Høyre (Prawica), Fremskrittspartiet (Partia Postępu) i Kristelig Folkeparti (Partia Chrześcijańsko-Ludowa). Związek zawodowy

Unionen Fagforening jako część wspólnoty LO (Federacji związków zawodowych) chciałby, żeby jesień przyniosła zmianę. Chcemy władz politycznych prowadzących politykę bardziej przyjazną pracownikom, niż władze obecne. Zachęcamy więc naszych członków do głosowania na lepszą alternatywę.

Dowiedzieliśmy się, że w Bergen Kommune znajduje się ok. 27 000 imigrantów z różnych krajów. Największa grupa pochodzi z Polski i stanowi ok. 10%. Większość Polaków ma prawo głosowania w wyborach lokalnych. Chcemy, abyście właśnie to zrobili. Poprzez oddanie głosu, uczestniczycie w kształtowaniu polityki gminy i województwa na następne 4 lata.

Jak uzyskać prawo głosu? Musisz mieć skończone 18 lat. Musisz figurować w rejestrze lud-

ności jako osiadły w Norwegii nieprzerwanie przez okres trzech ostatnich lat poprzedzających dzień wyborów. Musisz też figurować na Liście wyborców (Manntallet). Lista wyborców to rejestr osób posiadających prawo wyborcze. Lista wyborców uaktualniana jest 30. czerwca. To, gdzie mieszkasz 30. czerwca zadecyduje o tym, w jakim okręgu wyborczym przysługuje ci prawo wyborcze.

Nadszedł czas na zmianę. Chcemy, przede wszystkim, żeby ci co mogą oddali głos. Oczywiście chcemy żebyście głosowali właściwie. Ale to wy decydujecie, co znaczy głosować właściwie.

Udanych wyborów.